

Dr. CLARISSA PINKOLA
ESTÉS

AUTOAREA
BESTSELLERULUI
**FEMEI CARE
ALEARGĂ
CU LUPII**

POVEȘTI
VINDECĂTOARE

- **DARUL POVESTIRII**
- **GRĂDINARUL
CREDINCIOS**

NICULESCU

De aceeași autoare:

*Femei care aleargă cu lupii. Povești și mituri
ale arhetipului femeii sălbatice*

Dr. Clarissa Pinkola Estés

POVEȘTI
VINDECĂTOARE

Darul povestirii

Grădinarul credincios

Traducere: Raluca Nicolae

NICULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ESTÉS, CLARISSA PINKOLA

Povești vindecătoare : Darul povestirii, Grădinarul credincios / dr. Clarissa

Pinkola Estés ; trad.: Raluca Nicolae. - București : Editura NICULESCU, 2019

Conține bibliografie

ISBN 978-606-38-0350-5

I. Nicolae, Raluca (trad.)

159.9

The Gift of Story: © 1993 by Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

The Faithfull Gardener: © 1995 by Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

Titlurile originale: *The Gift of Story. A Wise Tale About What is Enough /*

The Faithfull Gardener. A Wise Tale About That Which Can Never Die,

by Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

© Editura NICULESCU, 2019

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 312 97 83

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 385, 021 312 97 82

Redactor: Liliana Scarlat

Tehnoredactor: Șerban-Alexandru Popină

Coperta: Carmen Lucaci

Tipărit la Tipografia REAL

ISBN 978-606-38-0350-5

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial **OXFORD UNIVERSITY PRESS** în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

GRĂDINARUL CREDINCIOS

PILDĂ DESPRE CEEA CE
NU PIERE NICIODATĂ

Sămânța cea nouă
a credinței
își are rădăcinile
adânc înfipte
în locurile
cele mai pustii.

C.P. ESTÉS

*A drága elődöknek. Sokan nincsenek
már közöttünk, de szívünkben
még mindig élnek.*

*Por los deportados y emigrantes
De mi familia que ban cruzado
El rio, otra vez y otra vez,
En dos direcciones, con sus
Sombreros y sus corazones
En sus manos.*

*To the faithful fourteen
Of Storm King Mountain
Who gave their lives
For love of people and the forest.*

They shall all live for ever.

Scumpilor mei înaintași! Mulți dintre ei
nu se mai află printre noi, dar continuă
să trăiască în inimile noastre.

Și pentru deaportării și emigranții din familie
care au traversat râul, iar și iar, în două direcții
diferite, ținându-și în mâini pălăriile și inimile.

Și pentru cei paisprezece credincioși
de pe Muntele Regelui Furtunii,
care și-au dat viața
pentru dragostea de oameni și de pădure.

Cu toții vor trăi veșnic.

Binecuvântare

Aceasta este una dintre vechile binecuvântări
care circulau în familia mea:

„Cel care va rămâne treaz
la capătul unei nopți
de depănat povești va deveni,
cu siguranță, cel mai mare înțelept!”

S-ar putea să fii tu.

Sau s-ar putea să fim

noi toți.

C.P. ESTÉS

IN CARTE VEȚI GĂSI MAI MULTE POVESTIRI așezate, la fel ca păpușile rusești, una într-alta.

Cei din familia mea, atât unguri, cât și mexicani, aveau o veche tradiție – aceea de a povesti în timp ce lucrau. Deseori își răspundeau la întrebările existențiale, mai ales la cele legate de chestiunile sufletești sau sentimentale, printr-o poveste sau o suită de povești. Deoarece considerau povestea ca pe un un fel de rube-denie în viață, li se părea cât se poate de firesc ca, așa cum cineva își îndeamnă prietenul să ia parte la discuție, la fel o poveste s-o invite pe a doua, a treia, a patra, a cincea și, de ce nu, pe multe altele, până ce răspunsul la întrebare ajungea să fie o înlănțuire de povești⁴.

⁴ În țara mea de origine, poveștile se întovărășeau între ele ca prietenii ce se simțeau bine unul cu celălalt datorită legăturii spirituale sau emoționale dintre ei. În familia mea, buna cunoaștere a acestor combinații, a modului lor de alcătuire și a subtextelor se învăța după zeci de ani „de ucenicie”, ascultându-i pe bătrâni cu urechea interioară și cea exterioară. Aceștia, la rândul lor, îi ascultaseră pe alți bătrâni, care trăsaseră cu urechea la alți bătrâni și așa mai departe.

Iată de ce o să încep, în stilul rustic al familiei mele, cu o istorioară despre unchiul meu, un țăran bătrân din Ungaria care a supraviețuit ororilor din cel de-Al Doilea Război Mondial și, abia după aceea, o să trec la povestirea propriu-zisă despre „Ceea ce nu pierе niciodată”. Povestea lui își trage seva din pădurile în flăcări, din cumplita amintire a zilelor și nopților petrecute în lagărele de concentrare. Unchiul meu a adus sâmburele poveștii în cala vasului care-l purta peste ocean, spre America, și l-a ocrotit cum s-a priceput mai bine în timp ce călătorea în trenurile negre care goneau pe câmpiile aurii de la granița de nord a Statelor Unite cu Canada. După aceste peripeții și multe altele, unchiul a reușit să păstreze, într-un cotlon al inimii, miezul poveștii, ferindu-l de devastatoarele bătălii lăuntrice pe care le ducea cu sine însuși.

Nu trebuie să uit să adaug și povestea pe care chiar el mi-a spus-o despre „Acel bărbat”, un țăran bătrân, din aceeași țară cu el, care a avut curajul să salveze o pădure tânără, dar foarte valoroasă, de forța distructivă a armatelor străine.

Totuși, ca să auziți povestea „Acel Bărbat”, trebuie, întâi și-ntâi, să vă împărtășesc cum au venit pe lume

poveștile, căci, dacă n-ar fi existat, n-aș mai fi avut ce să vă povestesc – nici povestea despre nașterea poveștilor, nici pe cea a unchiului meu, nici istorioara despre „Acel Bărbat” și nici povestirea despre „Ceea ce nu pierie niciodată”, iar paginile din carte ar fi rămas goale ca luna toamna.

Bătrânii din familia mea se jucau „de-a povestitul”, o îndeletnicire pe care o practicau de cele mai multe ori în jurul mesei, învăluți în aroma cepei proaspete, a pâinii calde și a cârnaților picanți. În acele clipe, vârstnicii îi îmbiau pe tineri să inventeze fel și fel de povești și poezii. Bătrânii îmbucau una-alta și râdeau cu poftă de fiecare istorioară:

— Ia să vedem de ce sunteți în stare! Să auzim ce ați mai scornit! Haideti, încordați-vă puțin mușchii de povestitor!

„Nașterea poveștilor” a fost una dintre primele mele creații⁵.

⁵ Poveștile mele au prins, în parte, contur în urma schimbului de pilde cu mătușa Káti, una dintre surorile mai mari ale tatălui meu și unul dintre mentorii mei. Mătușa avea obiceiul să spună povești biblice din Ungaria de Zilele Sfinților, zilele onomastice sau în zilele de sărbătoare de peste an.

Nașterea poveștilor

Cum au apărut poveștile⁶? Păi, s-au născut în clipele în care Dumnezeu Se simțea singur.

Cum vine asta, singur? Ei bine, vidul de la începutul veacurilor era o beznă deplină, înțesată de povești – niciuna dintre ele ne-deosebindu-se de cealaltă.

Așadar, poveștile n-aveau formă și Domnul-Dumnezeu S-a preumblat prin fața hăului neguros căutând cu grijă o poveste, căci, cum vă ziceam, Dumnezeu era nespus de singur.

În cele din urmă I-a venit o idee:

— Să fie lumină! a șoptit El.

Și s-a făcut o scânteiere atât de puternică, încât Dumnezeu S-a văzut nevoit să se întindă după vidul-genuine ca să despartă poveștile luminoase de cele întunecate. Așa au prins viață basmele din diminețile senine și cele din serile liniștite. Și Dumnezeu a văzut că erau bune.

⁶ Povestirea este un fragment dintr-o narațiune mai lungă din volumul *Nașterea poveștilor*, © 1970, C.P. Estés.

Prinzând avânt, Domnul a despărțit poveștile despre cer de cele despre pământ și, pe acestea din urmă, de cele despre ape. A tresăltat de bucurie creând copacii, mari și mici, plantele și semințele pestrice, fiindcă, altfel, n-ar mai fi existat povești despre pomi, plante și semințe.

A râs încântat, și din râsul Lui s-au ivit stelele și văzduhul și s-au așezat fiecare la locurile lor. Dumnezeu a pus în cer lumina aurie a soarelui să stăpânească peste noapte. Domnul le făurise în acest fel, ca să fie și povești despre lună și stele, și despre soare și tainele nopții.

Dumnezeu a fost din cale-afară de mulțumit că a plăsmuit păsările, monștrii din ape și ființele vii, peștii și plantele marine, zburătoarele, vitele și târătoarele și felurile fiare ce sălășluiau pe uscat. Odată cu ele, au apărut poveștile despre mesagerii înaripați ai Domnului, istorii despre balene și pești, povestiri despre viață, înainte ca viața să se fi înfiripat cu adevărat, despre

viețuitoarele din vremurile noastre și ființele care aveau să se nască într-o bună zi.

Și totuși, în ciuda acestor fapte fără seamăn și a poveștilor lor minunate, în ciuda plăcerii de netăgăduit de a crea, Dumnezeu Se simțea tot singur.

Se plimba de colo-colo, gândindu-se, și iarăși plimbându-se, până L-a străfulgerat o idee:

— Să fac omul după chipul și asemănarea mea! Să le poarte tuturor de grijă și, la rândul lui, să fie ajutat de ființele din ape, de pe uscat și din văzduh!

Dumnezeu a plămădit un boț din pământ și țărână, i-a suflat în nări viață și așa s-au născut oamenii: parte bărbătească și parte femeiască. Îndată ce i-a creat, au prins a țâșni în lume poveștile despre oameni, milioane și milioane de povești. Iar El le-a binecuvântat și le-a așezat în Grădina Edenului.

Domnul Se preumbla cu pași mari prin Rai, zâmbind întruna căci, vedeți voi, Dumnezeu nu mai era singur.

Pesemne nu poveștile lipseau din creație, ci, mai degrabă, omul, hărăzit cu suflet, care să le poată istorisi.

De bună seamă, vârstnicii din familia noastră puneau suflet în ce făceau, îndeosebi cei care iubeau poveștile, munca și viața, saltimbancii puși pe șotii, bătrânii lăudăroși, înțelepții ursuzi și bărbații ajunși atât de aproape de sfințenie.

Printre ei se număra și unchiul meu, căruia, ori de câte ori îi povesteam „Nașterea poveștilor”, striga în gura mare:

— Luați aminte, oameni buni, la această copilă! Cum să nu-i placă lui Dumnezeu poveștile? Dacă n-am fi fost noi, Domnul ar fi rămas singur! Să nu-L dezamăgim și să uităm să mai spunem povești!

Toată ziua trebăluiam, în tovărășia povestirilor noastre, ba, uneori, o țineam așa până la miezul nopții.

Și cine cerea poveste după poveste așa cum ceri o bere brună? Unchiul Zovár⁷, supranumit așa pentru că își cumpăra o țigară de foi îndată ce punea deoparte niscaiva bănuți. Îi plăcea la nebunie s-o fumeze pe întuneric,

⁷ Joc de cuvinte de la *szivar*, care înseamnă țigară de foi.

după ce lumina se stingea și se aprindea, și iar se stingea a nu știu câta oară.

Unchiul, neam cu familia mea de pripas, era un bătrân bătrân luat într-o seară pe sus din casa lui bătrânească, în vremea celui de-Al Doilea Război Mondial. Dumnezeu l-a ocrotit și l-a ținut în viață, după ce a fost pus să trudească și să flămânzească într-un lagăr de concentrare undeva, la granița cu Rusia.

Țin minte că, în copilăria mea, dacă cineva, vreun drumeț aflat în trecere prin sat sau vreo știre de la radio îi ponegrea pe nemți sau pe naziști, unchiul le tăia imediat macaroana.

— Ba, să știi că aici n-ai dreptate, le zicea el calm. Naziștii și trepădușii lor nu-s Germania. *Gyáva népek nincs hazája*⁸. Lașii n-au țară. Sunt draci scăpați din Iad.

Ani buni războiul a făcut ravagii în Europa⁹. Sprijinit de Crucea Roșie și de cei din rezistență, tatăl meu adoptiv a căutat prin lagărele de refugiați până a dat de unchiul meu și de alte câteva rubedenii în vârstă. A pus

⁸ Un popor laș nu are țară (în original, în limba maghiară). (*n. trad.*)

⁹ Deși se spune că războiul s-a încheiat, de fapt, acesta nu se termină aproape niciodată. „Primul război” are loc în vremuri de război. „Al doilea război”, mult mai îndelungat, începe după ce trupele depun armele. Acest din urmă război se termină după mulți ani, cel mai adesea, după mai multe generații.

o vorbă bună pentru ei, să fie eliberați din lagărele unde erau ținuți prizonieri. Însă, ca să se poată îmbarca pe vas, fugarii trebuiau să străbată Europa fie la pas, fie cu căruța sau cu camionul, după zeci și zeci de controale și ceasuri lungi de așteptare febrilă. Într-un final, au ajuns, cu chiu cu vai, în pânțele vasului care avea să-i ducă în „Ahmer-ee-kha”, America.

Pe atunci nu existau telefoane de nicio parte a oceanului, așadar nimeni nu știa pe unde se pripășiseră fugarii. Soarta lor era în întregime în mâinile străinilor: a țăranilor, a familiilor întâlnite pe drum, a sfinților subteranelor, a călugărițelor curajoase și a infirmierelor din taberele încropite, adică a oamenilor cărora în familia noastră li se spunea „cei binecuvântați”.

După trei săptămâni de goană prin întuneric, unchiul a reușit să traverseze oceanul și, într-o vară arzătoare a străbătut jumătate din drumul spre granița de nord a Statelor Unite într-un tren ticsit de lume, într-o atmosferă încinsă ziua, sufocantă noaptea.

În cele din urmă, vestea sosirii unchiului a venit printr-o telegramă pe care nu scria nimic. Organizațiile de refugiați săraci aranjaseră ca telegrama goală să ne fie trimisă cu o zi înainte de sosirea lui. Așa am aflat că,

în ziua următoare, Dumnezeu știe la ce oră, trenul în care se afla unchiul meu urma să ajungă la Stația pentru Refugiați, o gară mare din Chicago, la mii de kilometri vest de sătucul nostru.

Aveam cinci ani în ziua în care ne-am dus la gară cu mic cu mare și am luat trenul ca să-l întâmpinăm pe unchiul meu. Am mers trei ore spre vest, iar trenul s-a oprit la fiecare haltă, livadă și peron de lemn de pe drum. Am luat cu noi atâtea neamuri că am fi putut trece drept națiune suverană. Aveam destulă pâine, brânză, sacoșe, cutii, sticle cu apă, bere, vin de casă și sifon să hrănim și să adăpăm cincizeci de familii, dacă ar fi fost cazul.

Înghesuiți ca prunele într-un borcan de sticlă, nu mai mare de o halbă, am mers ore în șir în căldura sufocantă din trenul de Chicago. Eram însuflețiți de dorul, speranța și nerăbdarea de a ne întâlni cu rubedenia noastră, scăpată din război, și de a o aduce, în sfârșit, acasă.

AM AȘTEPTAT ÎNDELUNG SOSIREA TRENULUI în gara ce aducea cu o imensă grotă din bârne de fier. Am stat toată după-amiaza, până la căderea nopții, într-o

caniculă toropitoare care ofilea deopotrivă florile și oamenii și ne boțea hainele.

Se pare că valurile de oameni ce se tot îmbulzeau erau derutate de zgomotul megafoanelor. Deși se anunța numărul liniei de sosire a trenurilor, ecoul de la megafoane era atât de mare, că nimeni nu pricepea nici măcar un cuvânt. Când trenurile ajungeau în stație, peronul duduia și se zgâlțâia din rărunchi, frânele scrâșneau pe roțile de fier, pistoanele bubuiau asurzitor, trenul șuiera prelung, iar mirosul de ulei al motorului, amestecat cu kerosenul de la felinarele impiegaților, îți pătrundea în oase.

Făcute din oțel și fier înnegrit, trenurile erau puse în mișcare de o mașinărie perfectă, de sute de roți, mari și mici, și mii și mii de nituri. Pe fiecare vagon scrisul auriu, într-o caligrafie desăvârșită, era conturat cu o linie de culoare roșie.

Motoarele erau de trei ori mai mari ca un stat de om, iar căldura de la un singur tren o întrecea pe cea produsă de douăzeci și cinci de cuptoare înlănțuite unul de altul. Mulțimea se bulucea de jur împrejurul stâlpilor gării și, vorba tatălui meu adoptiv, „azudau” ca niște elefanți, numai și numai stând pe loc.

Pentru că eram doar o copilă, nu vedeam decât coate, burți, funduri, umeri, gâturi lungite, cămăși bărbătești pătate, femei cu pălării în trei colțuri, cu penele legându-se încolo și-ncoace, sau pantofi cu tocuri ca niște copite de cerb. Se tot perindau prin fața mea femei cu baticuri înnodate sub bărbie, cu picioarele și subrațele nerase, cu pânțele suple sau bărbați în costume cândva negre, acum cenușii de fum și de funingine. Moșii erau atât de gheboșați că aproape ajunseseră de statura mea. Când privirile ni s-au încrucișat, bătrânii mi-au zâmbit binevoitor, dezgolindu-și gura știrbă.

Mulțimea se îngrămădea la ușile vagoanelor care de-acum se întindeau într-un șir nesfârșit pe calea ferată. În viața mea n-am văzut atâția oameni plângând, dansând de bucurie, râzând, bătându-se pe spate, chicotind și strigând cât îi țineau plămâni. Lumea se îmbulzea, lacrimile curgeau în neștire, iar mirosul de usturoi, de whisky și de transpirație persista în aer. În jurul întregii scene plutea, ca un nimb gigantic, ceața acelei nopți umede și aburul de la motoarele gigantice.

La un moment dat, adunătura fremătătoare de haine într-o singură culoare și de stofe în brăduți sau în picouri s-a dat la o parte și undeva, pe peron, într-un

spațiu singuratic care părea că-și aparține, s-a ivit un bătrân uimit, îmbrăcat în straie jerpelite, de la țară. Lumina ce se strecura prin cuștile metalice ale felinarelor de la gară îi cădea drept în spate într-o aureolă ciudată.

Uitându-mă la tatăl meu adoptiv mi-am dat seama că el era cel pe care îl așteptam. O clipă chipul tatălui meu s-a golit de orice expresie, apoi a început, pur și simplu, să sară în sus de bucurie. Îmi amintesc perfect de silueta lui deșirată care țopăia printre zecile de cărucioare cu bagaje, tăind pieptiș valul de oameni, ca să-l ia în brațe pe bărbatul ciolănos, de o statură impunătoare.

Tata l-a condus pe unchiul meu la celălalt capăt al peronului, ținându-l ba după umeri, ba de cot ca să-și croiască drum prin mulțime.

— El e unchiul tău! a exclamat el de parcă ar fi câștigat premiul cel mare.

De aproape unchiul meu arăta ca un uriaș din basme. Purta o cămașă albă, șifonată, fără guler sau manșete și niște nădragi cu genunchii scoși, largi ca o fustă, care-i atârnav pe jos. Brațele înroșite și butucănoase erau numai mușchi și fibră. A trebuit să-mi las capul pe spate să-i văd chipul. Avea o mustață fercheșă care se întindea

pe toată fața și un puternic iz de venetic: de la lâna din jurul opincilor scâlciate¹⁰ la părul unsuros care, cel puțin mie, mi se părea că lucește ca apa dintr-un lac.

Unchiul și-a lăsat jos catrafusele și valiza de carton. Și-a scos încet pălăria și s-a lăsat în genunchi în fața mea chiar acolo, pe asfalt. O mulțime de pantofi și de ghete s-au bulucit în jurul nostru. I-am văzut perciunii argintii, scâlțați în sudoare și țepii strălucitori ai bărbii cărunte. Unchiul și-a întins o mână mare și mi-a cuprins capul, iar pe cealaltă mi-a petrecut-o pe după mijloc.

— Ia te uită! Un copil în carne și oase! a șoptit el.

Deși nu mă simțeam în largul meu cu străinii, l-am îmbrățișat din toată inima pentru că mi-ar fi fost greu să-i descriu în cuvinte căutătura, o privire pe care o mai văzusem în copilărie în ochii cailor rămași în viață după un foc la grajduri, iute și nimicitor.

¹⁰ Încălțări lucrate manual, numite *bocskorok*. Tălpile subțiri, cusute de partea superioară, tricotată, îți permit să simți mai bine pământul sub picioare. În copilărie mi se părea fascinant că acești *bocskorok* erau de mărime universală și i se potriveau oricui.

Cuprins

Darul povestirii.....	7
(PILDĂ DESPRE CE ESTE DE-AJUNS)	
Epilog.....	31

Grădinarul credincios	37
(PILDĂ DESPRE CEEA CE NU PIERE NICIODATĂ)	
Binecuvântare	43
Nașterea poveștilor.....	48
Ceea ce nu pierе niciodată	81
Epilog.....	109
Rugăciune	117
Bibliografie.....	119
Mulțumiri	123